

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ЯК ФАКТОР СТИМУЛЮВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Студентка гр. Ф-11 Бачал О.О.

Загострення екологічної обстановки - результат не тільки кризових явищ в економіці країни, а й наслідок накопичених за багато десятиліть структурних деформацій господарства, що призвели до домінування ресурсомістких та енергоємних технологій, сировинної орієнтації експорту, а також надмірної концентрації виробництва в найбільш економічно розвинених регіонах країни.

Аналіз екологічної ситуації на території України свідчить про те що негативний вплив на навколишнє середовище, чинить і спад виробництва. При економічній кризі спад виробництва обганяв скорочення негативних впливів на навколишнє середовище: якщо зменшення випуску становить близько 50%, то викидів у повітряне середовище - близько 30%, а скидів стічних вод і розміщення твердих відходів - і того менше.

Часто відзначається, що зменшення негативного впливу виробництва на навколишнє середовище виявилось "неадекватним" скорочення випуску. Це невірно: воно було саме адекватним, хоча і непропорційним зниження виробництва. Слід зазначити чотири причини такої непропорційності:

- 1) спад був структурно нерівномірним, він найбільшою мірою торкнувся галузей, що займають не лідируючі позиції по впливу на довкілля (машинобудування, легка і харчова промисловість), і в найменшій - основних забруднювачів (теплоенергетика, нафтопереробка. Металургія).
- 2) при надмірному нестачі інвестиційних коштів майже не оновлювалися основні фонди, обладнання.
- 3) у найважчих економічних умовах підприємства стали економити на всьому, і в першу чергу - на реалізації природоохоронних заходів.
- 4) фактори, які не пов'язані з процесом виробництва. Муніципальні стоки забруднених вод без будівництва нових очисних споруд і зміни системи водопостачання в принципі не можуть зменшитися, а часом навіть збільшилися за зносу водоочисного обладнання та брак коштів на придбання необхідних для його роботи матеріалів. Піднялося забруднення від автотранспорту стрибкоподібно.

У підсумку за останні роки відповідні питомі показники викидів, скидів та розміщення твердих відходів у розрахунку на одиницю ВВП зросли. Аналогічна, вельми несприятлива динаміка спостерігається по таким

важливим для екології економічними показниками, як енергоємність та ресурсоємність валового продукту.

Підйом економіки України повинен змінити вказані негативні тенденції показників екологоємності і ресурсоємності виробництва. В іншому випадку, якщо зростання буде відбуватися за рахунок простої мобілізації старих виробничих фондів, то вплив на навколишнє середовище не тільки повернеться на колишній рівень, але і перевершить його.

У перспективі одним з важливих факторів захисту прав громадян на екологічну безпеку та проживання в здоровій природному середовищу може стати екологічне страхування як механізм формування грошових коштів для запобігання забрудненню навколишнього середовища.

Основними організаційними заходами щодо вирішення поставлених завдань будуть:

- Вдосконалення системи державних природоохоронних органів, підвищення ефективності діяльності державної екологічної експертизи і контролю, посилення її ролі в частині впровадження екологоорієнтованих технологій виробництва;

- Концентрація фінансових, науково-технічних ресурсів на вирішенні найважливіших федеральних екологічних проблем, формування необхідної нормативної правової бази, впровадження фінансових механізмів, що стимулюють інвестиційну діяльність в галузі охорони навколишнього середовища;

- Формування програм (планів дій) в області охорони навколишнього середовища в суб'єктах України в ув'язці з регіональними програмами соціально-економічного розвитку.

Необхідно ухвалити нову редакцію федерального закону про охорону навколишнього природного середовища, яка повинна закласти основи вдосконалення природоохоронної діяльності, встановити принципи екологічного нормування, визначити нові підходи адміністративного та економічного регулювання. Слід також внести корективи в ряд федеральних законів і прийняти нові акти, перш за все в галузі державного екологічного контролю та екологічної експертизи та ін

Україні, велика частина території якої залишиться резервом стійкості біосфери, буде продовжувати відігравати провідну роль у міжнародному процесі щодо вирішення глобальних екологічних проблем. Екологічна політика країни повинна сприяти залученню іноземних інвестицій в екологоорієнтовані проекти з метою стимулювання економічно-збалансованого розвитку.

Науковий керівник: к.е.н. Кубатко О.В.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 15-16.